

T.B.M.M.
HALKILARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

GEREKÇE

Avrupa'da kökleri Ortaçağ'a kadar uzanan üniversite, bugün Türkiye'de hem fikir hem de kurum olarak birçoğu piyasa güçlerinden ve siyasi iktidardan gelen sayısız meydan okumayla karşı karşıyadır.

Üniversite, AKP iktidarının getirdiği son noktada entelektüel çoraklaşmanın giderek yoğunlaştığı bir kurum haline gelmiş, üniversitenin âdeta bir sorun yumağı biçiminde tarif edilmesi hayli yaygın bir kanıya dönüşmüştür.

YÖK, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından 6 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı yasanın Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla kurulmuştur. Söz konusu düzenlemeyle YÖK'ün, muhalif bilim insanlarını tasfiye etmek, eleştirel ve özgür düşünceyi ortadan kaldırmak, üniversitelerin iktidar ilişkilerini merkezileştirerek yeni bir akademisyen, öğrenci profili yaratmak ve son kertede 'makbul akademi'yi inşa etmek gibi önemli bir misyon üstlendiği, aradan geçen 40 yıllık sürede iyice belirginleşmiştir.

YÖK öncesi, 1981 yılına kadar her üniversite kendi rektörünü kendisi belirlerken, bu yetki YÖK ile birlikte YÖK'e ve Cumhurbaşkanına geçmiştir. 1992-2016 yılları arasında, üniversiteler kendi içindeki seçimlerle 6 aday belirledikten sonra, YÖK bu 6 aday sayısını 3'e düşürüyor, Cumhurbaşkanı ise bu 3 kişiden birini rektör olarak atıyordu.

2/7/2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin 135'inci maddesi ile 2547 sayılı Kanunu'nun 13'üncü maddesi değiştirilerek, rektör atamaları için profesör olma dışındaki tüm ölçütler ve kurumsal süreçler yok sayılarak, Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı biçimde, devlet ve vakıf üniversitelerinde rektör atamaları tümüyle Cumhurbaşkanı'nın yetkisine verilmiştir.

Bu çerçevede son olarak 2 Ocak 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla Melih Bulu, Boğaziçi Üniversitesi rektörlüğüne atanmıştır. Bu atamayı kayyım ataması olarak değerlendiren Boğaziçi Üniversitesi bileşenleri, Anayasa m. 34/1'de güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını kullanarak barışçıl eylemlerle, üniversite dışından rektörlük makamına atanan Bulu'nun, istifa etmesini istemiş, diğer üniversitelerden öğrenciler de bu protestoları desteklemiştir. Ancak protestolar, büyük bir polis müdahalesiyle karşılaşmış, öğrenciler polis şiddetine maruz kalmış, onlarca öğrenci ev baskınlarıyla gözaltına alınmıştır.

Yapılan son araştırmalara göre, bu dönemde atanan 72 rektörün yayımlanmış tek bir bilimsel makalesi olmadığı gibi, 140'ın üzerinde rektörün ise uluslararası akademide atıf yapılmış tek bir makalesi bulunmamaktadır. Ancak akademik performansı en düşük olan 72 rektörün sosyal medya paylaşımları sayısı ile akademik nitelikleri arasında ters orantı söz konusudur.

Türkiye niversiteleri, akademisyen cübbeleri polis postallarıyla ezilen, kapılarına kelepçe vurulan, bütün bileşenleriyle siyasi iktidar karşısında el pençe durmaya zorlanan, emekçileri güvencesiz çalışmaya mahkm edilen, öğrencileri gözaltına alınan yerlere dönüştürülmüştür. Üniversiteler tarihinin en kötü dönemini yaşamaktadır.

Türkiye'de üniversitelerin akademik özgürlüğün, demokrasinin, düşünce ve ifade özgürlüğünün mekanları olarak insan, toplum, doğa yararına faaliyet gösteren kurumlar haline gelmesi önündeki engellerin kaldırılması ve bu bağlamda gerekli olan planlamanın vakit kaybedilmeksizin yapılması oldukça zaruri bir hal almıştır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğün 104'nc ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması elzemdir.